

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijakke velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvole frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“. Opravištvu, na katero naj se blagovoljjo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Volitve na Goriškem

so končane in Slovenci smemo z izidom zadovoljni biti, če ravno nij vse gladko šlo, niti vse povoljno vršilo se pri bolj disciplinirane in bolj delavnej narodnej stranki, nego je naša slovenska še deneš. Zadovoljni smemo biti z izidom, ker so voljeni na vseh slovenskih voliških narodni Slovenci za poslance, in še povsod odločni narodnjaki izvemši Tolmina, kjer je prodrli dvorni svetovalec Winkler, kateri zarad svojega položaja v odločnejših narodno-političnih vprašanjih valjda ne bode vselej zanesljiv tovariš slovenskim drugom, da si ga sicer kot narodnjaka šteti moramo mej zaslužne može, kajti on je na vsem Tolminskem uvel slovenski jezik v občinske urade in sam uradoval v slovenščini, ter je sploh s svojim delovanjem prejšnje čase pridobil si zaslug za vzbujenje slovenskega duha ter posebno za razcvet tolminskega okraja, kar je uzrok, da so ga Tolminci kljub temu volili, da je narodna stranka želela odločnejšega moža, češ, tudi o Winklerji velja kar stoji v sv. pismu: nihče ne more dvema gospodoma služiti.

Nikjer se nij posrečilo niti kacemu narodnemu protivniku, niti kateremu renegatu predreti narodne vrste. Mej voljenimi pak je nekaj novih dobrih močij, tako da bode goriško Slovenstvo na zboru dobro zastopano in upamo tudi, da bodo slovenski poslanci složno delali, da bodo ustanovili klub, oni prvi založili podlogo strankarske discipline, katere je bilo, če se ne motimo, na Goriškem vedno pogrešati, da si je narod probujenejši nego morda kjer koli po Sloveniji.

Agitacija in celo delo volitveno nij bilo dobro. Prejemali smo uže pred volitvijo dopise, ki so nas z bojaznijo navdajali, da se utegne pri volitvah spesniti in na škodo biti Slovenstvu. Zdaj ko je stvar srečno končana, lahko tu natisnemo kaj nam je 27. okt. pisal čestit in vseskozi značajan rodoljub iz Goriškega, pa nijsmo natisnili iz strahu, da bi utegnili še bolj mešati. On piše:

„Naj vam priobčim o tem (volilnem gibanju) svoje misli, ki se opirajo na površno poznavanje javnega mnenja, akoravno stojim zunaj volitvenega gibanja, ako se to mrtvilo more imenovati gibanje. Jaz opazujem od strani „sine ira et studio“. Po mojih mislih se „Sloga“ nij zadosti trudila izpitati javnega mnenja, ali če ga je tudi, nij se zadosti ali celo nič na nje ozirala. Delala je preabsolutistično. Trije ali štirje možje so se dogovorili, postavili so kandidate, dali so jih v odboru „Sloge“ potrditi in potem se je „pro forma“ sklical občni zbor, v katerem je bil pa zastopan tako rekoč samo goriški volilni okraj. Zbor je, se vé, v večini potrdil predloge odborove. Kaj pa če? Ako bi kdo govoril nasproti, reklo bi se: Sloga podira, izdajalec je. Sploh je javno pretresovanje kandidatov, njihovega dejanja in nehanja, sitna stvar in pred vsem — jako zamerna. Mimogredé le opazim, da je odbor v zbor volil vsacega rodoljuba, a potem je vsem neudom predsednik besedo zaprl, hoteč jih imeti samo za statiste. Drugod ima pri tacih prilikah tudi gost pravico udeležiti se posvetovanja — če tudi ne glasovanja. Jako netaktno — da ne rabim ostrejšega izraza — je tudi društven odbor

priporočal svoje kandidate, za nekatere je to priporočilo kar naravnost razžaljivo. Čujemo, da je jeden uže odpovedal se kandidaturi, prepustivši svoje mesto „starejšemu in sposobnišemu“. Tudi sicer se bo stvar teško prav gladko iztekla. Kraševci so zelo nevoljni, da dr. A brama, čegar narodna značajnost je jednaka zlatu v ognju izkušnemu, da molčim o njegovem znanju in njegovi delavnosti, odbor nij hotel kandidirati. Čujem, da ga hote voliti navzlic „Slogi“. (To se je res zgodilo. Ur.) Tudi v goriškem volilnem okraji nij one jedinosti, kakor bi bilo želeli. Vendar je upati, da se v zadnjem času še vse poravna. Iz tega objektivnega poročila lahko vidite, da nekako s strahom pričakujemo volitev. Mogoče vendar, da se bodo volilci na voliških še premislili in da bodo stvari na ljubav držali se „Sloge“. —

Podobne dopise smo tudi od drugod dobivali, tako da se je bilo res uže vredno bati. Naše veselje je denes, po srečnem izidu, tem večje. Narodna probujenost vrlih goriških Slovencev je tu nadomestovala, kar so oni, ki so poklicani, da vodstvo jemlje v roke, zanemarili. Na to se pa drugekrat in drugod nam nij zanašati. Iz vsega se je treba učiti in drugič boljše narediti.

„Der Drang nach Osten.“

Iz Rusije. [Izv. dop.]

Človeku z navadnimi petimi čuvstvi zdelo se je čudno, da je mogočna Germanija do zdaj po vzhodnem vprašanju vedno molčala, katera je pred nekimi leti narejala toliko šuma po svetu s svojimi bajoneti in zakoni. Člo-

Listek.

O indoevropskih jezikih.

(Iz angleščine poslovenil K. Glaser.)

(Dalje.)

Od živčih indijskih jezikov se odlikujeta Prakrit in Pali po slovstvu in napisih iz predkristjanske dobe. Pali je sveti jezik budističnega veroizpovedanja v južno in južnoiztočno od Indije razprostrajajočih se deželah; praktična narečja se nam pokazujejo posebno v sanskritskih dramah, v katerih neomikane ženske, sluge praktiski govore ravno tako, kakor v gledališnih igrar pri vsakem narodu osebe nižjega stanu v prostem narečju govoré, mej tem ko se osebe višega stanu pismenega jezika poslužijo. Mati vseh teh narečij je sanskritščina. Uže čez 2500 let nij več živč jezik bramanskega veroizpovedanja in kot klasičen jezik slovstva in vede, kakor služi latinščina po razbitju vzhodno-zapadnega rimskega cesarstva katoliški veri in republiki učenjakov. Uči se v bramanskih semeniščih in se rabi

pri bogoslužnih opravilih, in govori in piše od njihovih učenih mož; pa omeniti je tudi, da se jej ravno tako godi, kakor latinščini v novejšem času, ko jo drugi jeziki spodjedajo. Imamo je v dveh različnih oblikah, v klasični sanskritščini, in tudi v starejšem narečju v indijskem svetem pismu, v Vedah. Po olikanju in po dolgo trajajoči slovstveni rabi se je bolj opilila, kakor skoraj vsak drug znan pismen jezik. Deloma zarad tega, deloma tudi, ker je takrat, ko je sanskritščina pismen jezik vseh arijskih Indijcev postala, bila enakovrstna sestra nekaterih po krajevnih posebnostih odlikujočih se narečij, katere različnosti utemeljujejo tudi različnost novoindijskih narečij, zarad tega rečem, bi jo lahko imenovali mater vseh narečij, čeravno se mora ob enem tudi opomniti, da se vse prikazni sorodnih jezikov iz nje dajo tolmačiti. Imenovati se more sanskritščina prvotno deblo, od katerega so se druge panoge odcepile in po raznih krajevnih uplivih spreminjale. Kje in kedaj se je začela sanskritščina najpoprej govoriti, tega ne moremo določiti; mlajši ne more biti, kakor naj-

starejši grški spominki; gotovo je še nekaj stoletij starši. Izredno bogato slovstvo obsega umotvore vsakovrstnega duševnega delokroga, izvemši zgodovinskega. Evropski učenjaki so študirali in občudovali v sanskritščini pisane bogoslužne, etične, lirčne in epične pesni, drame, modroslovne in slovniške preiskave; nekateri so jih gotovo po krivici više cenili, kakor mojstrovstva dela latinska in grška. Določiti, kdaj so se posamezna sanskritska dela pisala, je zelo težavna reč; nekatera so se v sedanji obliki dovrševala gotovo v predkristjanski dobi. Vediško narečje je še starši; najstarši odlomki, najstarši zbirke „Rig-Veda“ so nastali 2000 let pred Kristom; to se da soditi po splošnem značaju. Vediški himni so se zlagali na obrežji Indusovem, ko je še velika Gangesova dolina arijskim prišlecem bila neznana: oroslan je še občudovana in malo poznata žival, mej tem, ko nam najstarejša sporočila o kraljestvu na Gangesu in o oroslanu govoré, ki služi človeku v miru in vojski. Budizem, ki se je bil nekaj stoletij pred Kristom izcimil, je bila reakcija proti brama-

vek je tudi moral pričakovati od strani, kjer živi glasoviti vojni mož s svojimi tremi lasmi na velikanskem črepu, parole, katera bi osupnila ne samo njega na vse, kateri so z njim podobnih mislij. Taka parola se je v istini pojavila v tukajšnjih listih, in je pričnila mnogo hrupa, katerega vam nekaj poročam. „Nov. Vr.“ ima članek, v katerem se govori o Bismarsku, imevšem razgovoru iz-za izhodnega vprašanja s svojim prijateljem, pri kateri priliki se je govorilo posebno o agitaciji, katero so sprožile nekatere liberalne novine nemške, o agitaciji popolnem protivnej ruskeje politiki. Bismark jo je neki imenoval nespametno, no vendar koristno; ker ona je neorganična in ne jasna, a vendar narodno čuvstvo budi. Za tem je Bismark mignol in pokazal na Rumunijo, katero on ma kakor za most germanskega elementa na iztočni poluostrov, ki je spadal do novejših časov še slovanskemu plemenu, kakor najbolj sposobnemu tam za kulturo.

Ne vem, kje i kako je dobila redakcija „Nov. Vr.“ sluh o tem razgovoru. Ne vem, je li v resnici taka beseda bila, ali je nij bilo. No dobro vem, i dobro ve vsak, kdor pozna historijo in vidi, kako reči gredo svojo pot, da je ta ideja zavsem podobna istim idejam, katere je od nekda prožila prusijanska narodnost, kjer se je dotaknola narodnosti slovanske.

Ravno tako more vsak razumeti. Da taka ideja mora potresti vsakega iskrenega Rusa, kateremu je ruska politika slovanska politika, kateri gleda se strahom na vse, kar se vrši tako počasu in tako zvično, kakor se je do zdaj kovalo o osodi južnih Slovanov. Pri podobnih slučajih nij moči biti tiho in redakcija „Nov. Vr.“ zagovorila je o tem glasno in resno: Mogoče narodni instinkt dviga nemško pleme na nova mesta, mej tem kak ruski kozmopoliten in primerna ozkost i nesposobnost naših finančnih velikanov pečajo se z bičevanjem samega sebe, kriče na vse grlo, da smo ubogi, da smo usmiljenja vredni, da nij nam nikake kulture, in da je najboljša, kar nam predstoji, da pobežimo v svoje luknje in stopamo za repom

cele Evrope, popevaje prespokojno himno evropejski kulturi i svojemu bezkoristju, ne imajočemu nij konca nij kraja. Mej tem ko nekateri organi našega javnega mnenja ne morejo nagovoriti se o našem soglasji z Evropo, o tem da slavjansko vprašanje za nas je vprašanje vnanje; o tem, ka diplomacija vse napravi, kar je treba, mej tem tiha Germanija začenja gledati na slavjansko vprašanje kakor na notranje vprašanje, t. j. na tako vprašanje, od katerega zavisi blagosostojanje germanskega naroda. V podobnem tonu „Nov. Vr.“ bere prekrasne levite vsem našim žulikom a la „Golos“, Birževija Vedomosti et comp., žulikom vedno govorečim: „Mi smo Rusi a vse drugo nam je —“ —r.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 15. novembra.

V proračunskem odboru državnega zbora je bivši minister Giskra, slaboglasnega inena mož, znan iz Ofenheimove pravde, interpelirati se predznil ob obnašanji dalmatinskega namestnika generala Rodiča. Minister Lasser je odgovarjal, da je Rodič dalje časa na svojem mestu, nego on (Lasser) na svojem. Rodič je ob enem namestnik in tudi vojaški poveljnik in kot tak ne stoji pod vladno cislejtanskega ministerstva. Lasser pravi, da je izpoznal Rodiča kot zaupnega moža bana Jelačića, o katerem se ve, da je držal s krono in državo avstrijsko. Minister torej terja dokazov, da bi bil Rodič od tačas izpremenil svoje mnenje, on ki je star služabnik države, ki ima Terezijjski križ in ki je bojeval v zmagovitih bojih. Če se Rodiču očita, da podpira stranko, ki nij ustavoverna, reče on, minister, da šteje vse one k ustavovernej stranki, kateri pri izvrševanju ustave aktivno sodelujejo. Prizadevanje namestnika v Dalmaciji gre na to, osnovati avstrijsko mislečo stranko. Lasser pokazuje na to, da so dalmatinski poslanci pri važnih rečeh ustavnih sodelovali, kar je zasluga Rodičeva. On ve, da je baron Rodič Slovan in da goji slovanske simpatije, zavoljo tega pa ne zaslučuje graje. (Milostljivo je to res! Ur.) Če se je Rodiču očitalo, da je ud Omladine, ne veruje minister tega, ker s tem bi se mu očitala veleizdaja, ki pa dokazana nij.

Minister naših notranjih zadev grof Andrássy je v Pešti zbolel in nij mogel od-

potovati. Ker mu je zadnje dni mati umrla, je uže dozdej zaostalo delo. Zdej bode še bolj. V tem kritičnem času je torej bolezen zanj sitna.

Magjari se hudujejo na ruskega carja, da si je upal o vojski govoriti, a nij njih vprašal. Naj se domisljijo, kaj je Fanderlik rekel in dr. Vošnjak o Slovanih in vojni z Rusijo.

Iz Pešte se poroča: Izjava neodvisne liberalne stranke govori, da je v očigled kritičnega položaja zadnjega zoper prenatrjeno sklepanje gospodarstvene nagodbe. Ohranjenje moralčne veljave kot velesila je za monarhijo v obeh polovicah življensko vprašanje. Zato naj se zdaj ne bi notranja pogajanja vršila.

Vnanje države.

Iz Peterburga se javlja, da francosko glasilo ruske vlade naglašja, da car neće vojske, le ako ne bode Turčija uresničila načel pravičnosti, katera vsa Evropa priznava, bode on vojno napovedal.

Peterburgski „Invalid“ priobčuje carjev ukaz, naj se šest vojnih oddelkov ali korov naredi iz divizij, ki so v vojaških okrajih Odesa, Harkov in Kiev nastanovljene. Aktivna armada bode iz 4 korov osnovana; glavni poveljnik je brat carjev, veliki knez Nikolaj, štabni načelnik Nepokojčicki, artilerijski šef Mosalski, genijski šef Dep.

Upanje, da bode **konferenca** skupaj stopila, gine vedno bolj, ker hoče Rusija v predkonferenci poseben predlog, različen od angleškega v debato spraviti, namreč vazalnost Rumunije in Bosne.

Iz Carigrada se poroča, Turčija je sklenila, da prej ne pove, kaj misli glede konference, predno ne vé toček, o katerih se bode na njej govorilo.

Iz Londona se glasi telegram 14. t. m. Na zboru konservativcev v Middlesexu je zagovarjal Hamilton politiko vlade in je izrekel, da upa mirne rešitve orijentalnega vprašanja. Pri banketu v Bristolu je izrekel se Northcote tudi mirovno. — Tedaj v Angliji nij nič navdušenja za vojsko.

Domače stvari.

— (Ljubljanski mestni zbor) imadenes 16. ob 5. popoldne sejo. Dnevni red je precej obširen.

— (Pogreb) podnačelnika kranjske dež. vlade v. Rotha je bil vtorek večer velikansk. Udeležile so se razne korporacije in sicer mnogo občinstva obeh strank.

— (Metelkova ustanova) šestim ljudskim učiteljem, ki se odlikujejo v nra-

niškemu nasilstvu; v vedah se še le samo njegovi začetki pokazujejo: nij sluha o duhovnem gospodstvu (hierarhija), o razvrševanju v rede (kaste), o preseljevanju duš. Iz študij onih del in njihove znotranje zveze sklepamo, da prihajajo iz tistega časa: kajti obstojijo iz mnogo nepretrganih komentarov, pravil in bogoslovnih razprav naslanjajočih se na zadnje vediške himne. Vede so tedaj za tisoč let starši kakor spominki drugih indoevropskih narodov. Državna ustava, bogočastje, mitološko domišljenje, šege in navade je tako originalno in prvotno izraženo, da se nam v njih mnogo zvestejši in jasnejši občno blago indoevropskih narodov, njihova kulturna stopnja izraža kakor pri drugih narodih: zdi se nam, da so Vede indoevropska, a ne indijska knjiga; da so posestvo celega debla, a ne posamezne panoge.

Istega značaja je tudi klasična sanskritščina; starši je po času in obliki, kakor vsak drugi jezik velicega debla: njena posebna važnost obstoji v tem, da je skrbno hranila prestare oblike in besede, da je jako previdljiva, da se zelo skrbno daruje, obrusiti si glase

ali oblike, ali pomen besed spreminjati. Pa močno se je treba ogibati mnenja, da bi sanskritščina v vseh rečeh presegala sorodne jezike in da bi to mnenje nam bilo glavno vodilo pri raziskavanjih; nasprotno, vsaka ostalih panog jo v tem ali onem prekosi, da prvotno obliko iz prežgodovinske dobe shranja; pa ta prednost se jej mora pripoznati, da je od občnega jezikovega blaga več ohranila nego drugi jeziki. Ker prave važnosti in rabljivosti ne vedó, povzdigujejo jo nekateri pretirano in neopravičeno; njena abeceda, čeravno bogata in harmonično razvita, vendar ne obsega dve tretjini angleških glasov; kot sredstvo izraževanja ima pomenljive slabosti, posebno v rabi glagolovi; sintaksa jej je okorna in siromašna; preobložena je s sostavljenkami in v tem presega ne samo grščino, nego tudi vse druge jezike indoevropskega govora; njeno slovstvo se s klasičnim uže celo ne more meriti. Neoprecenljivo vrednost ima v tem obziru, da nam jasno razlaga, kako se je občen indoevropski govor razvijal, in v kaki razmeri so posamezne panoge tega debla. Ko bi bilo celo slovstvo se pogubilo in le slovnica in slo-

var ostal, bi sanskritščina imela isto vrednost kakor sedaj; in ko bi se bil samo odlomek ohranil, kakor je z gotiščino, bi še vsled tega zaslužila prvo mesto mej sorodnimi jeziki. Lehko se sprevidi, kako močno je naravno se razvijajoče zgodovinsko jezikoslovje moralo to vplivati, ko so začeli ta jezik preiskavati, ki je tako primeren in vabljev za zgodovinsko razglabljanje, ki je tako dobro od domačih slovnicearjev preiskan in razložen: na drobno se razločuje korenika deblo in končnica, oblike so jasno razvrščene, njihov pomen in raba temeljito dokazana. Pri vseh preiskavah o začetku indoevropskega govora, o koreninah oblikah je njena pripomoč potrebna, veljava merodajna. Nepodučeni in neprevidni jezikoslovci so jo dostikrat precenili; nekaterim je bila mati vseh indoevropskih jezikov, kakor je latinščina podlaga vsem romanskim; to pa nij res; ona je le samo sestra, če tudi najstarša, kakor je gotiščina germanskim jezikom. Neopravičeno so jo rabili v izgled, če so razna narečja ene panoge primerjali in so sanskritske glasovne postavbe usiljevali kot podlago preiskavanju raznih jezikov in narečij. Krivo se

nosti, pridnosti, v slovenščini in sadjereji, po 42 gl. se raspisuje do konca novembra. Prošnje oddajajo potem c. k. okrajne šolske gospodske dež. šl. vladi.

— (Blato po Ljubljani) je zadnja dva dni, kar je južno vreme in sneg taja, strašno; ali stori se malo za osnaženje ulic. In vendar se plačuje toliko v ta namen.

— (Od finančne direkcije) smo dobili sledeči poduk: Plačevati pristojbine od trgovskih računov; „Da se ne bi moglo dvomiti, kako je treba koleke rabiti pri trgovskih računih, bodi opomneno, da v tem oziru postava z 8. sušca 1876. l. nič nij izpremenila. Pristojbinska dolžnost od tacih računov se bode tudi posedaj izpolnjevala na dvojen način, namreč: 1. da se kolek, kakoršnega je treba od pristojbine, uže pred izdelovanjem računa prilepi na prvo stran vsake pole še nepopisanega papirja in se potem z besedami tega računa tako popiše, da pride v ravnej črti na spodnji barvani krajec kolek vsaj ena vrsta pisave, a nikdar ne niti nadpis (naslov), niti izdateljev podpis (ime ali firma), ali 2. če kdo v ta namen vzame zato natisnen, a še nič nepopisan list, tedaj naj koleke prilepi tija, kjer je prostor nalašč prazen ostal, da se nanj more kaj zapisati, in kolek je potem z besedami tega računa treba zopet vse tako popisati, kakor je zgoraj povedano. Tudi se utegne kolek tako na list prilepiti, da mej kolekom in mej tisto vrstico, kamor list kaže pisati, ne ostane nič praznega prostora za kakšno pisanje. Kadar je tako, tedaj je treba uže predno se račun začne pisati, da na kolek svoj pečat udari tak urad, kateri je v to postavljen. Če kdo kolek samo prikriža ali nanj udari svoj domači pečat, ali če vanj zapiše dan, mesec in leto ali svoje ime, tak še ne izpolni dolžnosti o kolekih, in vsi tako nepostavno porabljeni koleki se ne štejejo nič. (§. 14. v ukazu z 28. sušca 1854. l. v drž. zak., št. 70.) Ob enem bodi opomneno, da sta za pristojbino od računov oba jednaka poroka, namreč tist, kdor je račun pisal, in tist komur je pisan, ter, kateri bi postavno zapoved prelomil, da bi ga potem zadelo plačati petdesetkrat toliko, kolikor se skrajšane stalne pristojbine (po 1 kr. ali po 5 kr.) plača.“

Razne vesti.

* (Konfiscirano) je bilo na Češkem v zadnjih 29. dneh 51 raznih čeških novin. Živelica tiskovna svoboda.

* (Utonil.) Sin fabriškega posestnika v Herzendorfu na Koroškem je nedavno ustrelil na tamošnjem tol munu divjo raco, katere pa navzlic prizadevanju svojega psa nij mogel ven dobiti. Mej tem pride nek fabrišk delavec zraven, in se ponudi da bode skočil po raco. Gospod mu brani, a nič ne pomaga. Delavec plane v vodo, vrže raco ven-a njega samega siromaka prime tak krč, da mu nij bilo moč goče do brega priplavati; predno je prišla pomoč, je uže pogreznil se, in zlekli so potem mrtvega na kopno.

* (Umor.) V Češki Lipi se je storil strašan zločin. Neka Terezija Cenkar je zavdalu svojemu možu, s katerim je bila tri mesece omožena, svoje tači in v svačinji. Zadnja še živi, prva dva sta takoj umrla. Morilka vse obstaje in je uže zaprta. Pravi, da jo ja k temu zločinu nagnilo poželenje po dedščini.

* (Požar.) V Biali v Galiciji je te dni pogorela katunska tovarna Fialkovskega, in nij se moglo rešiti niti mašin niti volne, in škoda znaša nad 150,000 gld.

* (Nekoliko pozno.) V Parizu se je te dni poročil 101 leto star gospod z 99 let staro damo, nek drug 85 leten starček pa je vzel 18 let staro nevesto. — Ena gospa je devet let omožena, in je porodila v osmič trojčke, torej ima 24 živčih otrok, same dekleta.

* (Moč prirode.) V Indiji v bakergunskem okraji je strašen vihar podrl na tisoče hiš. Mesto Deluktan pa je povodenj poplavalnila iz zemlje. 5000 ljudij je našlo smrt.

Národno-gospodarske stvari.

V vseh kronovinah našega cesarstva vidimo, da posamezni oddelki energično delujejo, da bi stali na enaki stopinji z napredovanjem v kmetijstvu z drugimi deželami in okraji, da bi se seznanili z uvedenimi izboljšanj, da bi poskušali, kako se dajo rabiti, in da bi jih za razmere primerne naredili; le pri nas na Dolenjskem je nastala nekaj časa sem nedejavnost, ki se ne da pojasniti, malomarnost glede napredovanja, ki se ne da opravičiti. In kakor še nikoli poprej, se šopiri zdaj pri nas izgovor, ki je sicer res jako udoben, ali ki vsako trudenje opovira: „To pri nas ne stori.“ Ako pomislimo, da je tam, kjer vse napreduje, prenehanje enako zaostajanju, se ne smemo čuditi, da smo v več oddelih kmetijstva zaostali, in da je treba vztrajnega delovanja, ako hočemo zamujeno zopet prisvojiti si.

Podpisani odbor kmetijske podružnice v Rudolfovem meni, da mora v tej zadevi prvi začeti in vabi vse društvenike k glavnemu zboru, ki bode nedeljo 19. novembra t. l., do polu dne ob 11. uri v tukajšnji mestnej hiši, in ki bode uredil društvene zadeve; in ker je delovna doba predstojnika potekla se, bodo se tudi funkcionarji na novo volili.

Ne da bi hoteli omejevat posamezne predloge, ki bi jih p. n. udje znali staviti, je odbor postavil sledeči program: 1. Volitev predsednika, njegovega namestnika in 6 odbornikov, izmed katerih se bosta imenovala društveni blagajnik in tajnik. 2. Obravnavanje zaradi zaostalih družbenih doneskov. 3. Določanje perijodičnih zborov društva o določenih obdobjih. 4. Poročilo društvenika g. Antona Ogulina o vinskem razstavi v Mariboru in o udeležnji Dolenjske pri njej. Dalje bode taisti predlagal: 5. Ustanovljenje poskuševalnega vinograda na Dolenjskem in podučevanja postajnega voditelja po različnih krajih. 6. Uvedenje perijodičnih kmetijskih razstav s primernim obzirom vinoreje, zdaj v Rudolfovem, zdaj v Metliki, zdaj v Krškem. 7. Uvedenje lokalnih vinskih trgov v vinorejskih okrajih. 8. Uvedenje čistih trt, in v ta namen podpiranje trtorejcev z rezniki in koreninskimi trtami plemenitih, za naše okolice primernih plemen.

Ker podpisani odbor želi vspeh tega društvenega posvetovanja središču c. kr. kmetijske družbe predložiti, ki bode 22. t. m., se vabijo najuljudnejše vsi članovi, da se tega zborovanja v obilnem številu udeležijo.

V Rudolfovem 11. novembra 1876.

Odbor kmetijske podružnice.

Dunajska borza 15. novembra.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	61 gld.	45 kr.
Enotni drž. dolg v srebru	66	75
1860 drž. posojilo	109	25
Akcije národne banke	832	—
Kreditne akcije	141	40
London	124	80
Napol.	10	01
C. k. cekini	6	01
Srebro	109	15

Ravnokar je v „Narodnej tiskarni“ v Ljubljani izšlo in se dobiva:

VIII. zvezek „Listki“:

Pomladanski valovi.

Roman, spisal I. Turgenjev, poslovenil dr. M. Samec. 8° 17 pol. Cena 60 kr.

Potem

Trije javni govori.

Govorili prof. Fr. Šuklje, Iv. Tavčar in prof. Fr. Wiesthaller v Ljubljanski čitalnici. 8° 9 pol. Cena 30 kr.

dostikrat sodi, da je sanskritščina v vseh oblikah najstarši jezik indoevropski; vsled tega se marsikateri učenjak nezaupno od nje obrača kljubu vsem tem pretiranostim pa je vendar podlaga vsemu primerjajočemu jezikoslovju.

S tem končujemo pregled čez široko razširjeno deblo človeškega govora, h kateremu pripada naš materin jezik; s tem pa nij rečeno, da bi meje proti vsem drugim jezikom bile brez ugovora povsod dobro postavljene; mogoče je, da bomo še druge menj preiskane jezike še uvrstili; mogoče je tudi, da je kak jezik enake veljave, ne zapustivši nikakšnega spominka tako izginil, kakor je marsikatero narečje se pogubilo. Zdaj pa bomo v kratkem naveli uzroke, zakaj je indoevropsko pleme tako važno za vedo. Deloma se zanimujemo za indoevropske jezike zaradi tega, ker tudi naš materin jezik k njim pripada. Kakor v moralnem in intelektualnem, tako se tudi v fizičnem svetu to našim očem večje pokaže, kar nam je bliže. Za vsaki narod je sredstvo, da izražuje misli, materin jezik in ob enem tisti spominek, na katerega je napisana prošlost in neizogibljivi pripomoček, da se veda in

omika v prihodnje širi; zaradi tega se mora tudi globlje preučiti, kakor vsak drug jezik bodisi tudi mnogo popolnši. Pa je tudi opravičeno, da se izredno zanimujemo za primerjajoče jezikoslovje indoevropsko, kajti mogočno gospodujejo jeziki in narodi, ki jih govoré mej drugimi narodi in jeziki. Res je sicer, kakor se je v začetku tega predavanja poudarjalo, da jezikoslovje kot del splošne človeške vede hrepeni po vsestranosti (Universalität) in da so jej jeziki menj izobraženih narodov ravno tako ljubi, kakor najbolj izobraženih. Akoravno vse to, kar posameznik doživi veselega ali žalostnega, njemu samemu najbolj na srcu leži, se vendar tega ne moremo odkrižati, da ne bi dejanja in besed mož, čijih dela so močno vplivala na sovremenike, z največjo pazljivostjo in srčnim sočutjem zasledovali. Kakor to velja o posameznih osobah, tako pa še posebej o indoevropskem pokolenju. Prvokrat je nastopilo v zgodovini, katero smo navajeni tudi zapleteno in zanimivo dramo imenovati, v oddaljenih izhodnih krajih, v kraljestvu perzijskega vladarja Cira in njegovih naslednikov. Tu se je

nastanovilo na podrtinah in ostankih še starejših kraljestev, pripadajočih deloma samitskemu, deloma nepoznatemu pokolenju. Izmed vseh civilizatoričnih, svet obvladajočih pokolenj so Indoevropci zadnji v zgodovini nastopili. Ne samo v Mesopotamiji, tudi v Egiptu in na Kitajskem je luč vede zablistnola in izvrševali so se veliki čini, katerih svet nikoli ne bo pozabil, ko so še posamezne panoge našega pokolenja blodile po pustinjah, v malih občinah se za svoj vsakdanji živč boreč. Perzijskemu kraljestvu, razprostrajočemu se na zapadno stran, se je ustavila mala skupina, mala zveza grških držav in mest kljubu pičlemu številu odmenjena velikanski svrhi, da ustanovi v zgodovini vodstvo indoevropskih narodov. Grecija, obogačena s zdravimi ostanki hiračoče omike starejših pokolenj, si je te utelesila, z mlado krvjo oživila in ženjalno krepostjo ustvarila človeškemu življenju novo podlogo. Kar so storili Hebrejci za razvitek verskih nazorov, to so v umetnosti, slovstvu in vedi storili Grki in njihov vpliv nij omejen niti po časih niti po krajih.

(Dalje prih.)

Tužci.

15. novembra:

Evropa Haker iz Grada. — Makovec iz Ajdovščine. — Lavrič iz Rakeka.
Pri Slonu: Wurzinger iz Vidma. — Šibar iz Selc. — Kožuh iz Loke.
Iglič iz Kamnika. — Derbič iz Kranja. — Oto iz Benetk. — Wester iz Otočaca. — Burgstaler iz Reke. — Amoros iz Pariza.
Pri Maliti: Dolenc iz Kranja. — Blenk iz Dunaja. — Kahn iz Mainca. — Klinger iz Dunaja. — Plegovič iz Siska. — Skarja iz Kranja. — Fischer iz Pariza. — Neuman iz Dunaja.
Pri Zamorel: Eisenstadter iz Grada.

800 vedrov

belega vina, izvrstne kakovosti in barve od leta 1875 prodaja
Graščina Pavkovec pri Zagrebu.

Štev. 15492.

(355—1)

Razglas.

Gledé na prihodno redno rekrutbo leta 1877, h kateri so leta 1857, 1856 in 1855 rojeni mladenčki poklicani, se razglasi:

1. Vsak vojaščini podvrženi, ki je v letih k prihodnji redni rekrutbi poklicanih, rojen, mora se pod nasledki §. 42 vojne postave v teku meseca decembra t. l.

v magistratnem ekspeditu v navadnih uradnih urah ustmeno ali pismeno zaradi vpisa oglasiti.

2. Taisti, ki so v k rekrutbi poklicanih zgorej omenjenih letih rojeni, pa ne spadajo pod Ljubljano, imajo k temu vpisu svoje izkaznice ali pa popotne liste prinesiti.

3. Če je vojaščini podvrženi začasno zunaj svojega rojstvenega kraja ali prebivališča, in tedaj po tem ali po kaki bolezni zadržan, se sam ustmeno ali pismeno oglasiti, tak zamorejo to njegovi starši, jerobi ali kak drug pooblastenec storiti.

4. Podpore potrebni domači in njih pooblastenci, ki želijo začasno oprosteno vojaščini podvrženega, ali ta, če se želi za polajšanje vojaške službe poganjati, so dolžni okoliščine, na katere svojo prošnjo za tako polajšanje opirajo, ob času vpisa dokazati.

5. Nalogi, se oglašiti in sploh vsem iz vojne postave izvirajočim dolžnostim se ne dá ogniti z izgovorom, da se za ta razglas nij vedelo, ali da so iz vojne postave izhajajoče dolžnosti komu neznane.

Mestni magistrat v Ljubljani,

11. novembra 1876.

Slovenske

lepoznanske knjige.

V založbi „Narodne tiskarne“ v Ljubljani so izšle in se morejo dobiti sledeče slovenske knjige:

A. Romani in povesti:

1. **Erazem Tatenbah.** Izvirna povest, spisal J. Jurčič, velja 50 kr.
2. **Meta Holdenis.** Roman, francoski spisal Viktor Cherbuliez, poslovenil Davorin Hostnik 50 kr.
3. **Kantorčica.** Roman s pogorskega zakotja, Češki spisala Karolina Sešla; poslovenil Franjo Tomšič, velja 50 kr.
4. **Prvi poljub.** Novela, spisal J. Skalce. — **Na črni zemlji.** Novela, sp. J. Skalce, velja 25 kr.
5. **Kazen.** Novela, francoski spisal H. Rivière, poslovenil Davorin Hostnik. — **Cerkev in država v Ameriki.** Francoski spisal E. Laboulaye, poslovenil Davorin Hostnik, velja 25 kr.

B. Listki v zvezkih:

- I. zvezek, ki obsega: Stenografija, sp. dr. Ribič. — Životopisje, sp. Rajč Bož. — Prešern, Prešerin ali Preširen, sp. Fr. Levstik. — Telečja pečenka, novela, sp. J. Jurčič. — N. Machiavelli, sp. dr. Ribič. — Pisma iz Rusije, sp. dr. Celestin. — Trstivo z grozdom na Ruskem, sp. dr. J. Vošnjak. — Čigava bude? Novelica, sp. J. Ogrinec. Velja 25 kr.
 - IV. zvezek, ki obsega: Lepi dnevi, sp. Paulus. — Plašč, novela, Ruski spisal N. V. Gogol; poslovenil L. Gorenjec. — Nekoliko opazek o izdaji slovenskih národnih pesnj. Spisal prof. dr. Krek. Velja 25 kr.
- Kdor hoče katero koli teh knjig dobiti, naj piše „Narodnej tiskarni“ in jih dobi po poštnem povzetju. Vse skup se dajo za znižano ceno 2 gold.

Slovenske knjige.

V „narodnej tiskarni“ se dobé, in morejo tudi po poštnem povzetju naročiti najnovejše slovenske knjige:

Izdatelj in urednik Josip Jurčič.

Važno za vse,

posebno za krojače za moško in žensko obleko in suknjarje, kajti suknjene in volnate tvarine za suknje, hlače in cele obleke, kakor tudi za plašče za dame, suknje in jope se po najnižjih cenah prodajajo. — Človek se čudi, ako vidi cene na muštrih zaznamovane.

Naslov: „Tuchausverkauf“ Stefansplatz, Jasomirgottgasse, Wien.

(342—2)

Aratki izkaz iz 80.000 spricevalov.

Na Dunaji, 13. aprila 1872.

Prešlo je uže sedem mesecev, odkar sem bil v brezupnem stanju. Trpel sem valed pranih in čutnicnih bolečinah, in sicer tako, da sem od dne do dne vidno ginil, in to zaprečilo je dolgo časa moje študije. Čul sem od Vaše čudapolne Revalesciere prišel sem jo rabiti in zagotovim Vas, da se čutim po mesečnem užitku Vše tečne in okusne Revalesciere poponem zdrav, tako, da brez najmanjšega tresenja morem zopet pisati. Zaradi tega priporočam vsem bolnim to primerno prav cenó in okusno hrano, kot najboljše pripomoček, ter ostanem Vaš udani

Gabriel Teschner,

služatelj javnih višjih trgovskih šol.

Pismo visoko plemenite markize de Bréhan.

Neapel, 17. aprila 1862.

Gospod! Vled neke bolezni na jetrah bilo je moje stanje hujšanja in bolečin vsake vrste sedem let sem strašno. Nijsem mogla niti čitati niti pisati, tresle so se vse čutnice na celem životu, slabo prebavljenje, vedno nespanje, ter sem trpela vedno na razdraženji čutni, katero me je sem ter tja preganjalo in me ne jedni trenotek na miru pustilo, in pri tem bila sem melanholična najvišje stopinje. Mnogi zdravniki poskusili so vse, brez da bi moje bolečine zljajšali. V polnej obupnosti poskusila sem Vašo Revalesciere in sedaj, ko jo uživam tri mesece, zahvaljujem se bogu. Revalesciere zasluži največje hvalo, pridobila mi je zopet zdravje in me stavila v stanje, da morem mojo društveno pozicijo zopet uživati. Dovolite gospod, zagotovljenja moje prisrčne hvaležnosti in popojnega spoštovanja.

Markize de Bréhan.

Št. 65.715. Gospodični de Montlouis na neprebavljenji, nespanji in hujšanji.

Št. 75.877. Flor. Köllerja, c. kr. vojašk. oskrbnika, Veliki Varaždin, na pljučnem kašlju in bolehanji dušnika, omotici in tiščanji v prsih.

Revalesciere je 4krat tečnejša, nego meso, ter se pri odraslenih in otrocih prihrani 50krat več na ceni, ko pri zdravilih.

V plehaših pušicah po pol funta 1 gold, 50 kr., 1 funt 2 gold, 50 kr., 2 funta 4 gold, 50 kr., 5 funtov 10 gold, 12 funtov 20 gold, 24 funtov 36 gold. Revalesciere-Biscuiton v pušicah in Revalesciere-Chocolatée v prahu 12 tas 1 gld, 50 kr., 24 tas 2 gl, 40 kr., 48 tas 4 gl, 50 kr., v prahu 24 tas 1 gl. Prodaje: Du Barry & Comp. na Dunaji, Wallfischgasse št. 8, kakor v vseh mestih pri dobrih lekarnjah in specerjarskih trgovah; tudi razpošilja dunajska hiša na vse kraje po poštnih izkaznicah ali povzetjih. V Ljubljani Ed. 4. hr. J. Svoboda, lekar pri „zlatem oru“, v Reki pri lekarju J. Prodamu, v Celovcu pri lekarju Birnbacherju, v Spiljetu pri lekarju Aljinoviču, v Trstu pri lekarju Jakobu Serravallo, pri drogeristu P. Rocca in J. Hirschu, v Zadru pri Androviču. (50)

Vsakovrstne

bolečine v zobéh,

ki so tekar začeli gnjiti ali so uže votli, odpravi takoj in stalno slavni **indijski ekstrakt**. Brez njega ne bi smela biti nijedna družina zaradi izvrstnega njega vspeha. Jedino pravi se dobiva v steklenicah po 35 kr. in 70 kr. v Ljubljani samo pri Edvard Mahru. (277—6)

Dorško olje

iz sale kitovih jeter,

iz Borgena na Norveškem;

rumeno 1 steklenica 60 kr.;

nepremočljivo brez okusa in duha 1 steklenica 80 kr.;

sé železnim jodirom 1 steklenica 1 gold.

Da se ponarejevanju izogne vtisneno bode moje ime na vsakej steklenici.

(53—29)

Gabriel Piccoli,

lekar, na dunajske cesti v Ljubljani.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.

1. „**Doktor Zober**“, originalen slovensk roman od J. Jurčiča. Cena 60 kr.

2. „**Kalifornske povesti**“ od Bret Harte-a. Cena 50 kr.

3. „**Tugomer**“, tragedija v 5. dejanjih. Spisal J. Jurčič. Cena 60 kr.

4. „**Na Žerinjah**“, izviren roman. Spisal Janko Kršnik. Cena 60 kr.

5. „**Župnik Wakefieldski**“. Spisal Oliver Goldsmith. Iz angleščine poslovenil Janez Jesenko. Cena 1 gld.

Štev. 15486.

(353—2)

Razglas.

V splošno natančno spolnovanje se naslednje točke magistratnega ukaza od 22. novembra 1852 št. 5662, ki se tičejo mestne snažnosti na novič razglasijo.

Hišniki ali hišni oskrbniki morajo brez posebnega ukaza, sneg takoj ko zapade vsako jutro, in sicer do konca januarja do sedmih in od februarja naprej do pol sedmih, naj je uže prej ta dan ali pa čez noč zapadel, ob svojih hišah in ob drugem tik ulic ležečem posestvu tako na široko, da zamoreta dva človeka vstric iti, proti sredi ulic odmetati, in tako pomesti, da je pot čedna in da se brez nevarnosti po njej hoditi zamore. Ravno tako morejo hišniki in hišni oskrbniki skrbeti, da o požlepci led pred hišami o določenih urah na zgoraj omenjeni način nasekajo in na sredo ulic zmečejo, prostor pa, da bi se komu kaka nesreča ne pripetila z peskom, zemljo ali pa z žaganjem potresejo.

Če bi pa požlepa kak drug čas čez dan nastala, se bo dalo z bobnom naznaniti, da imajo gospodarji led spred svojih hiš in svojega tik ulic ležečega posestva kakor je zgoraj omenjeno posnažiti.

Prepovedano je pa sneg iz hiš in dvorišev na ulice in prostore mesta ali predmestji izmetovati.

Sneg mora hišni gospodar takoj v vodo ali pa na kak drug pripravi prostor zunaj mesta in predmestja izpeljati.

Ravno to se mora se snegom zgoditi, ki se streh zdrči ali se ogrebe.

Mestni magistrat v Ljubljani,

11. novembra 1876.

Vsem bolnim moč in zdravje brez leka

in brez stroškov po izvrstni

Revalesciere du Barry

v Londonu.

30 let uže je nij bolezn, ki bi jo ne bila ozdravila ta prijetna zdravilna hrana, pri odraslenih otrocih brez medicini in stroškov; zdravi vse bolezni v želodcu, na živcih, dalje prsne, i na jetrah; žlezl naduho, bolečine v ledvicah, jetiko, kašel, neprebavljenje, zaprtje, prehlajenje, nespanje, slabosti, zlat žilo, vodenico, mrzlico, vrtoglavje, silenje krvi v glavo šumenje v ušesih, slabosti in blevanje pri nosečih otožnost, diabet, trganje, shujšanje, bledičico in prehlajenje; posebno se priporoča za dojenke in je bolj nego dojnično mleko. — Izkaz iz mej 80.000 spriceval zdravih, brez vsake medicine, mej njimi spricevala profesorja Dr. Wurzerja, g. F. V. Beneka, pravega profesorja medicine na vseučilišči v Mariboru zdravielnega svetnika Dr. Angelsteina, Dr. Shorelanda, Mr. Campbella, prof. Dr. Dédé, Dr. Uré, grofinje Castle Stuart, Markize de Bréhan a mnogo drugih imenitnih oseb, se razpošiljava na posebno zahtevanje zastoni.